

andere oog normaal is. Tot deze schatting zijn wij gekomen, naar aanleiding van de vrij uitgebreide literatuur der adviezen van buitenlandsche oogheekundigen en ongevals-specialiteiten, na ingewonnen oordeel der Nederlandsche oogheekundigen en in verband met de ervaring uit vele jaren beoordeeling van talloze dezer gevallen. Rekening werd daarbij gehouden met het verlies van $\frac{1}{6}$ van het gezichtsveld, dat nu bijv. voor een boodschaplooper op drukke verkeerswegen, voor een sjouwerman, die zich tusschen ook door anderen snel voortbewogen zware voorwerpen beweegt, soms meer hinder en gevaar kan opleveren dan voor een fijn-werkman. De stoornis in het stereoscopisch zien en in de afstandsbeplating, die ook volgens het akademisch proefschrift van mevr. FAVAUGE BRUIJEL weer zoo gering gebleken is bij verreweg de meeste éénoogigen, en ook het feit, dat een dergelijk werkman minder licht dan een met twee oogen bij een anderen werkgever in dienst komt, of anders gevaar loopt minder loon te krijgen, zijn hierin als factoren opgenomen.

Onze technische ambtenaren nu, die bij de letsels der ledematen zulke, niet genoeg te waardeeren diensten bewijzen, kunnen met bovengenoemde factoren weinig of geen rekening houden; eigen contrôle van wat een éénoogige kan verrichten ontbreekt, of zou zeer tijdrovend zijn en daarbij eenzijdig. Zij zullen dus in hoofdzaak aangewezen zijn op wat de getroffen werkman in zijn beroep doet en welk loon hij daarin verdient. Dit hebben onze plaatselijke agenten reeds jarenlang gedaan, en dan leert hun ervaring, dat een zeer groot deel der éénoogigen reeds binnen den 43sten dag na het ongeval geheel of bijna geheel hun gewonen vroegeren arbeid verricht.

Ik zou de laatste wezen, om te beweren, dat wij het ideaal bereikt hebben bij de schatting der invaliditeit der éénoogigen; gegronde twijfel echter koester ik, of een meer persoonlijke schatting tot juister en bevredigender uitkomsten zou leiden, en ik vermoed, dat daarmee de deur geopend zou worden voor groote ontevredenheid bij vele werklieden, die zich niet bij de dan zeer ongelijke schattingen zouden neerleggen, en voor talloze, moeilijk op een rechtvaardige wijze te beslissen, beroepsgedingen, waarbij zelfs het frissche en onbevangen oordeel der meest voortvarende collegae zou te kort schieten, om den beroepsrechter te helpen, bij het ontwarren van de vele moeilijkheden, die zich zouden voordoen.

Ik meen dan ook, dat de frissche wind, die de met moeite verkregen overeenkomst in deze zou uiteenblazen, in hoofdzaak den arbeidschuwen, agravanen, psychopathen en dergelijken extra nuttigen leden der gemeenschap zoo nu en dan een renteverhoging zou toewaaien; terwijl de energieken, die al hun reserve-krachten inspanssen, er een veer door zouden moeten laten.

In alle landen, met een ongevalwet, is voor de normaal éénoogigen een vaste rente aangenomen; geleidelijk heeft men een verschillende schatting voor fijnere en grovere beroepen laten vallen en het is geen vasthouden aan verouderde paperassen, dat mij doet pleiten voor het behoud daarvan.

Amsterdam, 22 April 1920.

V. GRAVESTEN.

DE EERSTE-HULP-DIENST DER MIJNEN.

Het wordt mij toch wel moeilijk den gedachtengang van MUSKENS te blijven volgen. In verband met een voorstel tot organisatie van een geneeskundigen dienst in een provincie stad doet hij uitkomen, hoe het o. a. bij de regeling van een eerste-hulpdienst *niet* moet zijn, ten bewijze waarvan naar de mijnen wordt verwezen. Het blijkt daarna, dat MUSKENS met de cijfers en gegevens volkomen ernaast is, wat toch geen andere gevolgtrekking zou wettigen, dan dat hij nu openlijk verklaart, zijn voorbeeld onjuist te hebben gekozen. Niet aldus MUSKENS, die mij ten overvloede het geheel onverdiende verwijt in de schoenen schuift, voor die vergissingen aansprakelijk te zijn, omdat ik de uitkomsten van ons werk niet heb gepubliceerd. Gesteld, dat dit een verzuim was, moet ik dan daarvoor rekenschap aan MUSKENS afleggen? Maar indien het ons lust, rustig voort te werken, zonder eenige publicatie, welk recht zou MUSKENS daaraan kunnen ontleenen, om openbaar te verklaren, dat het door ons geleverd werk niet deugt?

• Trouwens, ik word in de richting tot openbaarmaking al weinig door MUSKENS aangemoedigd. Indien ik cijfers lever, die sprekend van de zijne afwijken, is dat toch niet in staat, iets aan zijn beoordeeling te veranderen. Mijnerzijds moet ik verklaren, dat ik bij het verbeteren zijner gegevens niet zoozeer bedoelde om collega MUSKENS te overtuigen, maar meer op het oog had bij de lezers van het *Tijdschrift* te doen uitkomen, dat MUSKENS van ons werk een verkeerd beeld had ontworpen. Dezelfde strekking heeft ook de verbetering, die ik thans weder in het betoog van MUSKENS moet aanbrengeu. Daar ik niet rechtstreeks, en evenmin zelfs zijdelings mijn beoelingen tot de bekende mijfondskwestie uitstreckte, kan uit dien hoofde de vergissing met de acht etablissementen (in den zin van het fonds zijn het er *negen*) niet worden verklaard. MUSKENS, die in de actie een leidend deel had, moet beter weten. Ook inzake de beteekenis der eerste-hulp-verleening, als in de eerste plaaats een arbeidersbelang, heb ik niet de meening uitgesproken, die MUSKENS mij gelieft toe te schrijven. De vóór ons verleende hulp was niet georganiseerd, zij had geen deskundige leiding en daarom kon zij de ontwaakte behoeften van een groeiend grootbedrijf, zooals de mijnindustrie, niet vervullen. Er is geen enkele reden, in het slot van mijn vorig stukje iets anders te lezen en daaraan een poging te verbinden tot het opwekken van verzet tegen een door mij niet bedoelde en niet uitgesproken beschuldiging. Het wil mij toeschijnen, dat het de strekking zou hebben een misverstand in het leven te roepen, indien het geschilpunt zich niet tot de eerste-hulp-verleening beperkte. In verband hiermee moet ik ten slotte nog wijzen op de tegenspraak van bldz. 919, waarbij de indruk ontstaat, dat het werk der eerste-hulp-verleening nagenoeg volslagen in handen is der praktiseerende geneeskundigen, en de ietwat spijtige mededeeling op bldz. 1390 over de weinige ongevallen, die bij de geneeskundigen om hulp komen. Waarom ook hier niet uitgesproken, dat het hier te doen is om de voortgezette geneeskundige behandeling, die toch met het vraagstuk eener organisatie voor eerste hulp niets heeft te maken?

Heerlen, 21 April 1920.

A. H. VOSSENAAR.

Hiermede is de gedachtenwisseling over dit onderwerp gesloten.

Redactie.

GEVAARLIJKE VERVANGINGSARTIKELLEN.

Onder de vele artikelen, die tijdens den oorlog door nagemaakte kunstproducten vervangen zijn geworden, behoort ook het leder. Voor zooverre hiervan voor schoenen gebruik wordt gemaakt, heeft men niet veel over de schadelijkheid dezer kunstleerproducten hooren klagen. Door het dragen van kousen wordt de huid beschut tegen rechtstreeksche aanraking met het „leer“.

Onlangs heeft men echter kunnen lezen, dat dit „kunstleer“, wanneer het gebruikt wordt als binnenrand van een hoed, aanleiding kan geven tot uitslag. Dezer dagen zag ik een analogon hiervan, nl. een droog schilferend, jeukend, plaatselijk eczeem onder de haren op de haargrens in den nek. Deze uitslag zat te laag, om aan het dragen van een hoed met schadelijken binnenrand te worden toegeschreven. Bij nader onderzoek bleek het juist de plaats te zijn van de nekbandjes der „Schnurrbartbinde“, en toen deze niet meer gebruikt werd, was de uitslag heel spoedig verdwenen.

Van het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid, waar de nekbandjes werden onderzocht, kreeg ik bericht, dat zij bestonden uit katoenen weefsel, en dat naast ijzer, lood en zwavelverbindingen vooral hars en vernis de hoofdbestanddeelen der buitenste laag vormden. De laatste zullen dan ook wel de hoofdschuldigen zijn.

Ofschoon er tegenwoordig niet zooveel lange snorren, en bij gevolg ook niet zoo veel snorbanden meer gedragen worden, bleek mij toch bij navrage, dat de nog kortelings uit Duitschland aangevoerde voorraad al weer uitverkocht was. En daar het nu niet zoo onmiddellijk voor de hand ligt, bij een dergelijken uitslag te denken aan den invloed van een „vreemd voorwerp“, dat hoogstens een minuut of tien per dag dienst doet, meende ik goed te doen mijn ondervinding hier mede te deelen.

's-Gravenhage, 24 April 1920.

J. B. F. VAN GELS.